

SCHJØDT

MED BUD

Borgarting lagmannsrett
Keisersgate 13
Postboks 8017 Dep
0030 Oslo

Oslo, 3. august 2015
Ref.: #301063-507-4294676.1

ERKLÆRING OM PARTSHJELP

til

HØYESTERETT

Sak nr.: Borgarting lagmannsretts sak 15-108377SAK-BORG/04

Påtalemyndigheten: PST, Retts- og påtaleseksjon
v/politiadvokat Per Niklas Hafsmoe
Postboks 4773 Nydalen
0421 Oslo

mot

Ulrik Imtiaz Rolfsen
Prestegårdsveien 45
0851 Oslo

Prosessfullmektig: Advokat Kim Gerdts,
Advokatene Brodtkorp & Gerdts
Grensen 18
0159 Oslo

Partshjelper for Ulrik Imtiaz Rolfsen: Norsk Redaktørforening
Rådhusgata 17
0158 Oslo

Prosessfullmektig: Advokatfirmaet Schjødt AS
v/ advokat Vidar Strømme
Postboks 2444 Solli, 0201 Oslo

1. INNLEDNING

1.1 Partshjelp – Norsk Redaktørforening

Undertegnede representerer Norsk Redaktørforening, og vil med dette erklære partshjelp til støtte for Ulrik Imtiaz Rolfsen etter tvisteloven § 15-7 (1) b).

For lagmannsretten nøyde Norsk Redaktørforening seg med å inngi skriv som "amicus curiae" etter § 15-8. Siden det synes mer nærliggende med muntlige forhandlinger for Høyesterett, erklæres nå partshjelp.

Saken gjelder kildevern etter straffeprosessloven § 125. Ulrik Imtiaz Rolfsen er filmskaper, men avgjørelsen av de prinsipielle spørsmålene som saken reiser vil ha direkte betydning for øvrige massemedier. Dette er også lagt til grunn av sakens parter og i avgjørelsene i tingrett og lagmannsrett. Norsk Redaktørforening oppfatter det inngrepet som er foretatt i kildevernet som et alvorlig tilbakeskritt, som vil få store skadevirkninger for de samlede norske medier. Især frykter foreningen at domstolene vil ha vansker med å motstå begjæringer som er begrunnet med henvisning til terrorlovgivningen, slik den aktuelle saken illustrerer.

Vernet om ytringsfriheten, pressefriheten og kildevernet er blant foreningens hovedformål. Det er altså utvilsomt en sak som "*ligger innenfor [foreningens] formål og naturlige virkeområde etter § 1-4*", slik regelen om partshjelp i tvisteloven § 15-7 (1) b) krever. Norsk Redaktørforening har etter § 2 i sine vedtekter blant annet følgende formål og oppgaver:

"Norsk Redaktørforenings overordnede mål er å verne om ytringsfriheten og trykkefriheten som rettsstatens og demokratiets grunnpilarer. Massemediene er det åpne samfunns arena for fri informasjon, samfunnskritikk og debatt. (...) For å virkeliggjøre dette har Norsk Redaktørforening (NR) som formål å (...) fremme den fulle informasjonsfrihet og ytringsfrihet, og verne om offentlighetsprinsippet, prinsippet om frihet fra sensur og anonymitetsretten."

Vi vedlegger for ordens skyld vedtektene som:

Bilag 1: Vedtekter for Norsk Redaktørforening

Vi nevner at Norsk Redaktørforening i et fåtall saker har erklært slik partshjelp, og at dette har vært akseptert av domstolene. Vi viser særlig til Rt 2010 side 1150, hvor det også ble lagt til grunn at det var anledning til slik partshjelp selv om saken går i *straffeprosessens* former.

1.2 Hovedinnholdet i dette prosesskriftet

I prosesskriftet for lagmannsretten ble det lagt vekt på å få frem de reelle hensyn som bærer kildevernet, især den langsiktige virkningen av den "*chilling effect*" som domstolene i økende grad har lagt vekt på.

Den økende vektleggingen av kildevernet har funnet sted gjennom norsk lovgivning og rettspraksis, og også gjennom internasjonal praksis. Dette har dessuten ledet til en økt *forståelse* for betydningen av kildevern i samfunnet mer generelt. Politiet har således ikke foretatt ransaker av redaksjonslokaler eller tilsvarende lokaler siden "listesaken" i 1977 og "Ikkevoldsaken" i 1984, med unntak av PSTs (den gang POT) ransaking i 1999 hos journalisten Stein Viksveen som var mistenkt

for å spionere til fordel for DDR under navnet "Lanze". Viksveens kontor lå i Brussel i Belgia, og ransakingen skjedde i samarbeid med belgisk politi. Saken ble senere henlagt. EMD har i en rekke avgjørelser slått ned på slike aksjoner, særlig fra og med saken Roemen and Schmit fra 2003. PSTs ransaking og lagmannsrettens godkjenning bærer bud om at tidligere tiders praksis gjeninnføres når saken kan knyttes til terror og hører under PST.

For lagmannsretten ble det særlig fremhevet at praksis ved EMD tilsier at "kildevern" må forstås noe videre enn det som følger av ordlyden i straffeprosessloven § 125 (og tvisteloven § 22-11). Det ble også fremhevet hvordan en avveining under EMK artikkel 10 burde skje, og at en slik avveining også ville ha betydning under norsk rett.

De forskjellige kriteriene og avveiningen etter straffeprosessloven § 125 ble imidlertid ikke gjennomgått særlig i vårt prosesskrift, hovedvekten ble lagt på spørsmål om *anvendelse* av EMK artikkel 10 og/eller straffeprosessloven § 125. Vår oppfatning var at dersom man først kom til at §125 skulle gis en direkte anvendelse, så burde den konkrete vurderingen nokså enkelt kunne ut i at beslaget ikke kunne opprettholdes. Lagmannsretten la imidlertid til grunn at den norske bestemmelsen skulle anvendes – men at vurderingen etter § 125 tredje ledd tilsier at det *er* adgang til beslag.

Lagmannsrettens vurdering er mangelfull. I den delen av kjennelsen hvor vurderinger foretas, vektlegges bestemmelsenes alvor mv., men ikke de negative effekter for ytringsfriheten. Retten har dermed ikke trukket inn den samfunnsmessige betydningen av journalistikken, noe som skulle ha vært gjort etter *annen setning* i § 125 tredje ledd. En slik avveining er helt avgjørende i og med at journalistikkens samfunnsmessige betydning er det fundamentet som unntaket fra vitneplikten i §125 hviler på. Retten har også oversett at kildevernet etter Høyesteretts praksis er tilnærmet "*absolutt*" når det dreier seg om samfunnsviktig journalistikk.

Av denne grunn er hovedformålet med dette prosesskrift å påvise at *lagmannsrettens vurdering under § 125 tredje ledd er mangelfull og i resultatet feilaktig*.

Det som ble anført i vårt prosesskriftet til lagmannsretten, opprettholdes fortsatt.

I avsnitt 2 nedenfor kommenteres først lagmannsrettens avgjørelse, før vi i avsnitt 3 påpeker noen viktige argumenter i vurderingen. Etter vårt syn kan det i denne omgang i stor grad ses hen til *norske rettskilder*.

2. LAGMANNSRETTENS AVGJØRELSE – AVVEININGEN ETTER § 125 TREDJE LEDD

2.1 Innledning – kriteriene i § 125 tredje ledd

Når straffeprosessloven § 125 får anvendelse, er utgangspunktet at kildevernet forhindrer beslag. Bare dersom de strenge vilkårene for unntak i tredje ledd er oppfylt, kan beslaget likevel opprettholdes.

På side 10 i kjennelsen nevner lagmannsretten kriterier som fremgår av bestemmelsens tredje ledd. Det er et grunnvilkår for å foreta beslag at "*viktige samfunnsinteresser*" tilsier det, og at opplysningene er "*av vesentlig betydning*". Om dette er tilfelle så "*kan*" retten opprettholde et beslag etter en samlet vurdering. Om det er avdekket forhold som det var av samfunnsmessig betydning å få gjort kjent, kreves i tillegg at beslaget er "*særlig påkrevd*".

2.2 Lagmannsretten om betydningen av å få opplysningene frem

Retten behandler de *førstnevnte* grunnvilkårene, spørsmålet om PST har tilstrekkelige interesser i inngrepet og om beviset har betydning. Etter vår oppfatning har rettens behandling av disse vilkårene svakheter. Den viktigste innvendingen er likevel at retten ikke foretar noen tilstrekkelig vurdering under "kan-skjønnnet". Praksis viser at det særlig er denne avveiningen som må trekke inn hensynet til ytringsfriheten og den langsiktige virkningen av en "*chilling effect*". Når retten foretar sin konkrete vurdering på side 11 og 12 i kjennelsen, er det bare terrorlovgivningens generelle alvor og opplysningenes mulige betydning som er trukket frem. Konsekvensene for ytringsfriheten er ikke nevnt i den konkrete avveiningen. Så vidt vi kan se, har det altså ikke skjedd en slik *avveining* som Høyesterett har foretatt i de sakene som har vært behandlet der, og som lovgiver uttrykkelig har foreskrevet, og som er fundamentalt i det oppstilte vernet.

Det som er vektlagt mest i lagmannsrettens avgjørelse, er straffesakens *tema*. Det er *straffebudenes* alvor som særlig er fremhevet, ikke konkrete faktiske trekk ved saken. På side 12 i kjennelsen er det nevnt hvordan definisjonen av "*terror*" bringer "*den samlede terrorlovgivning*" inn i bildet og at saken derfor gjelder mer alvorlige forhold enn tidligere norsk rettspraksis. Lagmannsretten nevner også en Recommendation No. R(2000)7 fra Europarådets Ministerkomité som sonderer mellom forbrytelser av forskjellig alvor.

Den nokså ensidige vektleggingen av at saken involverer *terrorlovgivning*, er etter vårt syn dramatisk skadelig for medienes muligheter til å drive kritisk journalistikk på dette viktige feltet. Det er viktig for oss å forklare grunnene til det i avsnitt 3 nedenfor. Måten PST har begrunnet beslaget på kan med vel så stor rett tilsi en *mer* kritisk holdning fra domstolene, og ikke at beslag lettere skal aksepters.

2.3 Lagmannsretten om bevisenes mulige betydning

På side 12 i kjennelsen kommenterer endelig lagmannsretten hvilken betydning opplysningene kan antas å ha for oppklaring i saken. Vurderingen fremgår av annet avsnitt på siden. En alminnelig lesning av dette avsnittet gir ikke inntrykk av at opplysningene har noen særlig betydning. Avsnittet innledes med at "*det er usikkert hva PST vil få ut av dette*", men at retten "*antar*" at det "*vil kunne*" være verdifull informasjon. Det uttales også at det kan være tale om meget verdifulle spor. Det sies ikke noe om hva sporene gjelder. Avsnittet gir ikke inntrykk av at retten har foretatt noen grundig egen vurdering. Lagmannsrettens uttrykksmåte er nokså lik det som står å lese i Høyesteretts avgjørelse om mulig salg av politidokumenter fra 22. juli-saken, i Rt 2013 side 1290, jf. blant annet i Høyesteretts avsnitt 24. Saksforholdene var imidlertid nokså annerledes i sistnevnte sak, resultatet ble likevel at kildevernet slo gjennom.

Lagmannsretten har ikke noen vurdering av om de aktuelle opplysningene også kan fremskaffes på annen måte. Av praksis ved EMD, og av den nevnte Recommendation No. R(2000)7 fremgår at det er et grunnvilkår at slike beslag skjer som siste utvei etter at andre etterforskningsskritt er uttømt. I nærværende sak synes det å være atskillig alternative kilder for informasjon. Det er foretatt fengsling og PST har tilstrekkelig informasjon for å utferdige siktelsener. Motsetningsvis la Høyesterett i Rt 2013 side 1290 til grunn at etterforskningen "*står i stampe*", uten at det ledet til noen utleveringsplikt.

2.4 Lagmannsretten vurderte ikke betydningen av den journalistiske virksomheten eller § 125 tredje ledd *annen* setning – det tilnærmet absolutte vern

Retten nøyde seg med å vurdere den samfunnsmessige betydningen av at bevisene fremskaffes, jf. første setning i tredje ledd. Retten har ikke sagt noe om den samfunnsmessige betydningen av det *journalistiske* arbeidet etter den samme bestemmelsens *andre* setning. Når den journalistiske virksomheten dreier seg om å belyse forhold som det er viktig å få frem, skal kildevernet bare oppheves hvor det er "*særlig påkrevd*". I vår sak vil Rolfsen belyse de samme viktige spørsmål om rekruttering og fremmedkrigere mv, men ved hjelp av undersøkende journalistikk, grundig arbeid og kilder som har tillit til hans integritet og at han bevarer taushet i nødvendig utstrekning. PST og Rolfsen har således begge viktige mål for øye, men benytter forskjellige midler.

Vi kan ikke se at lagmannsretten overhodet har vurdert betydningen av det journalistiske materialet og den særlige terskelen som følger av *annen* setning i tredje ledd. Dette synes å være nok et utslag av at retten ikke har tatt inn over seg den reelle betydningen slike inngrep har for ytringsfriheten. Lagmannsretten har oversett hva Høyesterett la til grunn i en av de første kildevernsakene etter årtusenskiftet, Rt 2004 side 1400. Saken handlet om kritiske oppslag om dørvakter. I avsnitt 46 uttalte Høyesterett om de tilfeller hvor det journalistiske arbeid var av samfunnsmessig betydning:

"Etter Goodwin-saken antar jeg at kildevernet langt på vei er absolutt så lenge de opplysninger kilden har gitt er av samfunnsmessig betydning. Men Goodwin-saken viser også at det må foreligge meget tungtveiende hensyn for å pålegge vitneplikt selv om opplysningene er uten slik betydning." (understreket her)

Lagmannsretten har altså oversett at terskelen i vår sak er svært høy – "*langt på vei absolutt*". Og lagmannsretten har ikke foretatt noen *avveining*; retten nevner de samfunnsmessige grunner som tilsier en utlevering, men ikke de grunnene som tilsier det motsatte. Lagmannsretten trekker frem *graden* av behov for utlevering til PST (straffebudenes alvor), men *ikke* graden av journalistisk betydning og sensitivitet på dette særlige feltet.

Til dette kunne det tenkes innvendt at siste setning i § 125 tredje ledd taler om den samfunnsmessige betydningen av å "*få gjort kjent*" opplysninger. I vår sak har Rolfsen ennå ikke rukket å få gjort noe kjent; PST har foretatt ransaking og beslag før Rolfsen har fått vurdert hvordan film(er) skulle redigeres og hva som skulle medtas.

Dette gjør imidlertid bare at inngrepet i ytringsfriheten og den skadelige effekten blir *større*. Når PST ransaker og beslaglegger før publisering, får inngrepet også preg av forhåndssensur og "*prior restraint*". Alle potensielle kilder vil vite at både deres identitet og gitte opplysninger kan tilflyte politiet, selv om de for eksempel bare er tiltenkt en rolle som bakgrunnsinformant. Kilder vil ikke våge å ha kontakt. Ved slike bredt anlagte ransakinger og beslag i forkant vanskeliggjøres dessuten det journalistiske arbeidet generelt – også *ut over* den avskrekkende virkningen det har på potensielle kilder. Lagmannsrettens avgjørelse innebærer at norske redaksjoner til en hver tid må se for seg ransakinger fra PST som en nærliggende og praktisk mulighet. Det må være helt uakseptabelt i et demokratisk og liberalt samfunn.

Det er mulig at lagmannsretten har oversett den høyere terskelen for inngrep ved journalistikk av samfunnsmessig betydning, fordi retten særlig sammenlignet med Høyesteretts sak inntatt i Rt 2013 side 1290. I denne saken hadde en person tilbudt NRK å kjøpe politidokumenter fra 22. juli-saken.

NRK hadde imidlertid *takket nei* til denne personen, slik at retten måtte legge til grunn at det ikke var tale om informasjon som det var av samfunnsmessig betydning å få frem.

Det anføres etter dette at lagmannsretten ikke har benyttet korrekte kriterier ved anvendelsen av § 125 tredje ledd, og heller ikke foretatt en tilstrekkelig konkret vurdering. Resultatet er under enhver omstendighet blitt feil.

3. AVVEININGEN ETTER § 125 TREDJE LEDD

3.1 Betydningen av at PST har vist til terrorlovgivning

Lagmannsretten har som fremhevet ovenfor særlig lagt vekt på at saken gjelder mulig overtredelse av terrorlovgivning, og at det må vektlegges at saken da gjelder svært alvorlige forhold.

Retten begrunnelse er generell; det er de straffbare handlingers *art* som er vektlagt. Også betydningen av de konkrete bevis er forholdsvis generelt behandlet. Dette henger formodentlig sammen med rettens utgangspunkt på side 11 i avgjørelsen, nemlig at:

"...formålet med påtalemyndighetens begjæring [vil] etter omstendighetene kunne være et tungtveiende argument for å ta begjæringen til følge..."

Dette innebærer imidlertid den konsekvens at PST i stor utstrekning vil kunne få medhold i tilsvarende begjæringer. Disse vil jo typisk være tuftet på antakelser om forestående terrorvirksomhet. At PST, politi og påtalemyndighet som utgangspunkt har et aktverdig *formål* med sine begjæringer om beslag eller andre unntak fra kildevernet kan åpenbart ikke være noe relevant argument. Det må forutsettes at enhver begjæring om tilsvarende eller lignende inngripen fra påtalemyndighetens side selvsagt har et aktverdig formål.

Til dette kommer at denne terrorlovgivningen innebærer kriminalisering av forberedende handlinger i større grad enn vi er vant med fra annen lovgivning. For eksempel kan det være avgjørende hvilke gjenstander man er i besittelse av, og bevisførsel omkring forsett og motiver som straffbarhetsvilkår står mer sentralt enn ellers. Dette innebærer at det i en etterforskningsfase nokså lett kan konstateres skjellig grunn til mistanke om brudd på terrorlovgivning – som så kan lede til ransaking og beslag.

I debattene om de forskjellige rettslige "terrorpakkene" har kritikere pekt på nettopp dette: Den økte kriminaliseringen har ikke bare betydning for forfølgning av straffbare forhold – men skaper en plattform for tvangsmidler i større utstrekning enn før.

Dersom det er tilstrekkelig å begrunne en opphevelse av kildevernet på den måten som lagmannsretten gjør, ved å peke på at det foreligger siktelse for overtredelse av terrorlovgivning og at en ransaking kan fremskaffe bevis av betydning for et straffbarhetsvilkår, så kan det konstateres at PST vil få medhold i de fleste begjæringer.

Det er også lett å se for seg at dette kan få betydning for de fleste saker om temaet terror som massemedier befatter seg med. Grundig undersøkende journalistikk vil på dette området nærmest med nødvendighet innebære kontakt med kilder som ikke ønsker å stå frem med all sin informasjon. Slike kilder vil ofte ha informasjon som PST vil være interessert i. I hvert fall kan PST

mistenke at de besitter slik informasjon. Både mediene og deres kilder vil vite at PST på sin side driver overvåkning i det skjulte, og at PST anser sitt samfunnsoppdrag som svært viktig.

Når disse elementene legges sammen, er det klart at både kilder, journalister og filmskapere vil vike tilbake fra sin samfunnsmessig viktige virksomhet.

Etter vårt syn tilsier denne bakgrunn at det er større grunn til skepsis mot slike begjæringer enn ellers, og at domstolene ikke uten videre skal akseptere PSTs egen beskrivelse av sakens alvor. Under enhver omstendighet må hver sak vurderes for seg, det er ikke tilstrekkelig å se hen til strafferammen i lovbestemmelsene. Dersom det for eksempel er tale om å avverge terroranslag, er det lettere å argumentere for sterkere inngrep. Det synes det ikke å være tale om her, og man har gjennom fengsling satt en stopper for pågående handlinger. Det foreligger tydeligvis også tilstrekkelig med bevis til å foreta nødvendige påtalebeslutninger mv.

Europarådets Ministerkomité pekte på faren for at terrorfrykt kan føre til rettslige overreaksjoner i retningslinjene om "*protecting freedom of expression and information in times of crisis*", vedtatt 26. september 2007. Disse ble behandlet og vedlagt prosesskriftet til lagmannsretten, men er ikke nevnt i lagmannsrettens kjennelse.

Ministerkomitéens frykt for at medlemsstatene skal ofre kildevernet som ledd i en økt bekjempelse av terrorisme synes materialisert i vår sak. Retningslinjene er dessuten et klart uttrykk for at det er behov for et sterkere kildevern i en slik situasjon. Bakgrunnen er nettopp en forståelse for viktigheten av den frie journalistikken og for hvor *sårbar* den er i vår tid.

I prosesskriftet til lagmannsretten pekte vi på at dokumentets innledning, pkt 3, beskriver hvordan retningslinjene er myntet på farene ved den fremvoksende terrorfrykt. Ministerkomitéen var:

"Deeply concerned by the fact that crisis situations, such as wars and terrorist attacks, are still wide spread and threaten seriously human life and liberty, and the fact that governments, concerned about the survival of society may be tempted to impose undue restrictions on the exercise of this right [freedom of expression]."

Ministerkomitéen la til grunn at dette tilsa en styrking og utvidelse av vernet. Dels ved en utvidelse av *hvem* som vernes, men også gjennom en styrking av vernet. Som vi fremhevet for lagmannsretten ble "*Media professionals*" utvidet til å omfatte:

"cameramen and photographers, as well as support staff such as drivers and interpreters"

Vernets innhold ble også understreket. Vernet skal omfatte:

"...information or material (for example, notes, photographs, audio and video recordings) gathered in the context of covering crisis situations nor should such material be liable to seizure for use in legal proceedings. Any exceptions to this principle should be strictly in conformity with article 10 of the European Convention on Human Rights and the relevant case law of the European Court of Human Rights."

Som fremhevet i prosesskriftet til lagmannsretten, er dette det nærmeste man kommer et direkte forbud mot slike nasjonale inngrep som i vår sak, forankret i EMK artikkel 10. For lagmannsretten

fremhevet vi også andre utslag av at kampen mot terror tilsier et styrket kildevern, ikke en svekkelse.

3.2 Betydningen av bredt anlagte ransaker, og ransaker før publisering

Ovenfor under avsnitt 2.4 har vi fremhevet at bredt anlagte ransaker og ransaker som skjer før en publisering, representerer et særlig alvorlig anslag mot ytringsfriheten.

En slik praksis vil effektivt stanse mediernes dialog med potensielle kilder, og vil i tillegg legge en sterk demper på mediers egen virksomhet. Den begrunnelse som så langt er gitt fra PST og domstoler, innebærer at slike ransaker og beslag er noe man i praksis må regne med dersom man driver med undersøkelser på dette feltet.

Det er en erkjennelse av slike virkninger som i nyere tid har hindret påtalemyndighet og politi fra i det hele tatt å iverksette slike ransaker.

I PSTs tilsvarende til lagmannsretten av 13. juli 2015 tas det riktignok til orde for at en praksis med slike ransaker fortsatt er nokså vanlig. På første side er det vist til noen avgjørelser av Høyesterett, og vår henvisning til at ransaking av redaksjoner ikke har skjedd siden Ikkevoldsaken, listesaken og saken mot Viksveen betegnes som "*dramatisk retorikk*". De avgjørelsene som PST viser til gjelder imidlertid saker hvor medier og politi ikke har vært enige om *utlevering* av bevis, det har ikke vært tale om beslag i redaksjonslokaler. Flere av sakene har dreid seg om et tilbakevendende tema; om upublisert materiale også er vernet. I en av sakene kan det ha vært en forutgående ransaking av en ryggsekk, Rt 1997 side 1734 oppgis å gjelde beslag av filmruller en journalist hadde i sin ryggsekk da han sammen med andre hadde tatt seg inn på Norsk Hydros område.

At PST beskriver praksis feilaktig, er ikke minst illustrert gjennom en rekke dommer ved EMD. Flere av disse gjelder nettopp ransaking av redaksjonslokaler, og de er avsagt i den samme periode hvor rettsoppfatningen i Norge også er endret. Den grunnleggende Goodwin-dommen fra 1996 understreket betydningen av kildevernet i sin alminnelighet. Syv år senere, 25. februar 2003, i saken Roemen and Schmit v. Luxembourg, påpekte EMD at slike ransaker som i vår sak er *langt verre*. I avsnitt 57 i dommen uttales det at:

"In the Court's opinion, there is a fundamental difference between this case and Goodwin. In the latter case, an order for discovery was served on the journalist requiring him to reveal the identity of his informant, whereas in the instant case searches were carried out at the first applicant's home and workplace. The Court considers that, even if unproductive, a search conducted with a view to uncover a journalist's source is a more drastic measure than an order to divulge the source's identity. This is because investigators who raid a journalist's workplace unannounced and armed with search warrants have very wide investigative powers, as, by definition, they have access to all the documentation held by the journalist. The Court reiterates that "limitations on the confidentiality of journalistic sources call for the most careful scrutiny by the Court" (see Goodwin, cited above, pp. 500-01, § 40). It thus considers that the searches of the first applicant's home and workplace undermined the protection of sources to an even greater extent than the measures in issue in Goodwin."

Denne form for ransaking i forkant har enda større "chilling effect", fremgangsmåten har preg av forhåndssensur eller "*prior restraint*", og slik opptreden fra politiet forhindrer mediernes virksomhet

direkte og i sterk grad. PSTs oppfatning av at det dreier seg om dramatisk retorikk når det fremheves at slik virksomhet nærmest er utålelig i et demokratisk samfunn, er vanskelig å forstå.

Vi har imidlertid merket oss at PST innledningsvis var av den oppfatning at kildevernet ikke kom til anvendelse, og at PSTs sjef Benedicte Bjørndal ikke var varslet i forkant.

Bilag 2: Medier24, 26.6.2015, "PST-sjefen ble ikke varslet om filmbeslaget hos regissør Ulrik Imtiaz Rolfsen"

EMD har konsekvent slått ned på denne form for ransaker også senere. Vi viser til EMDs egen Factsheet som fremlegges som bilag 3 nedenfor. Tilsvarende ble uttalt i sakene Ernst and Others v. Belgia 2003, Tillack v. Belgia 2007, Martin and Others v. Frankrike 2012, Ressiot and others v Frankrike 2012, Saint-Paul Luxembourg S.A. v. Luxembourg 2013 og Nagla v. Latvia i 2013.

I den sistnevnte saken mot Latvia ble det i avsnitt 95 uttalt, etter at retten først hadde omtalt kildevernet i sin alminnelighet:

"The Court considers that it is even more so in the circumstances of the present case, where the search warrant was drafted in such vague terms as to allow the seizure of "any information" pertaining to the crime under investigation allegedly committed by the journalist's source, irrespective of whether or not his identity had already been known to the investigating authorities."

Vår sak dreier seg altså ikke bare om et inngrep i kildevernet, men om et *spesielt alvorlig* inngrep.

3.3 Den samfunnsmessige betydningen av undersøkende journalistikk på dette feltet

EMD understreker i alle avgjørelser om artikkel 10 og massemedier, at mediene er en viktig del av demokratiets fundament. Eksempler ble nevnt i prosesskriftet for lagmannsretten, vi gjentar ikke disse.

Ministerkomiteens retningslinjer fra 2007, og annen praksis om medier i *krisetider*, er tuftet på den erkjennelse at undersøkende journalistikk er enda mer grunnleggende, og kildene enda mer sårbare, ved slike temaer.

Det er en lang rekke grunner til at det forholder seg slik. I kriser og ved bekjempelse av terror vil involverte aktører drive påvirkningsarbeid og etterretning som ikke enkelt lar seg avdekke. Dette er velkjent fra krigssituasjoner, men har en viss overføringsverdi til terror og terrorbekjempelse; *"sannheten er krigens første offer"*. Et samfunn vil trolig være helt avhengig av velfungerende medier for at borgerne skal kunne orientere seg. PST vil uten slike medier heller ikke kunne fungere på samme måte.

Domstolenes forståelse av en *"chilling effect"* er utviklet i tilknytning til mer ordinære temaer; en runestein på avveie, lekkasjer fra politiet eller opptak fra samtaler om kystskippersertifikat. Domstolene har lagt til grunn at kildene lett vil utebli om mediene oppfattes som politiets forlengede arm, og dette er ansett viktigere enn konkrete oppklaringer av enkelte saker.

Gitt dette, er det temmelig åpenbart at kilder som måtte ha noe å meddele om terror, rekruttering av fremmedkrigere eller enkeltpersoners voldelige virksomhet helt vil utebli om de ikke som kilder har *fullstendig* trygghet for at lovnader om anonymitet også holdes. Temaet innebærer jo at kildene utsetter seg selv for farer som ikke opptrer ved vanlig journalistisk virksomhet.

En lav kildebeskyttelse innebærer også at involverte mediefolk kan utsettes for fare. Ministerkomitéens retningslinjer fra 2007 er delvis begrunnet slik, og det foregår et omfattende internasjonalt arbeid for å bedre journalisters sikkerhet. Om beslaget innebærer en konkret fare for Rolfsen vites ikke, men det avgjørende for vurderingen er hvilke *generelle* effekter en mangelfull kildebeskyttelse vil ha.

Kjernen i lagmannsrettens begrunnelse er at saken gjelder alvorlige straffebud som forbyr terror og forberedelse til det. Lagmannsretten har ikke observert at den journalistiske virksomheten nødvendigvis dreier seg om *den samme* alvorlige delen av virkeligheten og derfor bør nyte en korresponderende høy grad av beskyttelse.

Om PSTs sak dreier seg om viktige temaer, dreier Rolfsens arbeid seg om de samme viktige temaer. Spørsmålet er således særlig hva som har de mest *negative* demokratiske effekter på lang sikt: at PST ikke får se filmene som lagmannsretten mener at det er usikkert hva man får ut av – eller at potensielle kilder heretter vet at det er en nærliggende mulighet for at det som de forteller vil komme PST for øre.

Etter vår oppfatning er det temmelig klart hvilket svar som foreskrives av Høyesteretts og EMDs praksis, og at beslaget må oppheves.

I neste avsnitt oppsummerer vi rettstilstanden gjennom å gi en oversikt over sentrale Høyesterettsavgjørelser etter årtusenskiftet. Disse viser i sin tur til EMDs praksis, og er det sentrale utgangspunkt når det først er lagt til grunn at § 125 får anvendelse.

Så vidt vi vet har Høyesterett i nyere tid ikke pålagt forklaring eller utlevering, i de tilfeller hvor § 125 er kommet til anvendelse.

EMD har siden Goodwinsaken i 1996 også konsekvent lagt til grunn i alle sine 12 dommer at inngrep i kildevernet er uforenelig med artikkel 10. Det foreligger bare to admissibility-avgjørelser i motsatt retning. Vi fremlegger EMDs "*factsheet*" oppdatert pr juni 2014:

Bilag 3: EMD Factsheet juni 2014, "*Protection of journalistic sources*"

Dokumentet gir en kortfattet oversikt over den samlede rettspraksis ved EMD.

3.4 Sentrale norske høyesterettsavgjørelser

3.4.1 Mulige brudd på taushetsplikt – Rt 2002 side 489 og Rt 2004 side 1400; tilnærmet absolutt vern

Kildevernet ble styrket ved lovendringer i Norge omkring årtusenskiftet, omtrent samtidig med EMKs økende innflytelse i Norge, Goodwinsaken i EMD, og et sterkere norsk vern om ytringsfriheten generelt.

Det er grunn til å holde fast ved at det har skjedd en *rettsutvikling*, og at det har vært en vekselvirkning mellom denne rettsutviklingen og en endret forståelse av pressens rolle og kildenes sårbarhet.

Avgjørelsene i Rt 2002 side 489 og Rt 2004 side 1400 har visse likhetstrekk. De gjaldt spørsmål om hvorvidt kildevernet skulle oppheves i saker om mulig brudd på taushetsplikt. De reiste også liknende rettslige spørsmål, og avspeiler begge et styrket kildevern. De illustrerer dessuten at det avgjørende ved vurderingen etter § 125 tredje ledd *ikke* bare er om vektige samfunnsinteresser tilsier utlevering og om beviset er vesentlig. Dette har domstolene vanligvis lagt til grunn – det avgjørende har vært at en *samlet avveining* likevel har medført at påtalemyndigheten konsekvent ikke har fått medhold. Dessuten illustrerer avgjørelsene at det må legges stor vekt på verdien av den journalistiske virksomhet, hvilket lagmannsretten i vår sak synes å ha oversett.

I begge sakene ble det lagt til grunn at det var tilstrekkelig "*vektig*" å etterforske de aktuelle lovbruddene, og at de etterspurte bevis var "*vesentlige*" nok.

Begge avgjørelsene siterer fra forarbeidene, som uttaler at tvilen skal komme yringsfriheten til gode. I Rt 2004 side 1400 heter det i avsnitt 42:

"Når grunnvilkårene således er oppfylt, beror spørsmålet om vitneplikt på en interesseavveining, jf. lovens uttrykk «samlet vurdering». Bestemmelsen inneholder ingen retningslinjer for skjønnet, men slike følger av andre rettskilder. Den fikk sin gjeldende utforming ved lovendring 4. juni 1999 nr. 37, og endringen tok sikte på å styrke kildevernet, se Ot.prp.nr.55 (1997-1998) side 20. Dette kom også til uttrykk på side 25 i proposisjonen, der det heter:

«I de tvilstilfeller som kan komme til avgjørelse for domstolene, bør en ledende synsmåte - i tråd med grunntanken bak et kildevern - være at en alvorlig tvil heller faller ut til fordel for at vitneplikt ikke pålegges enn for det motsatte.»"

Vi finner grunn til å nevne dette siden lagmannsretten i vår sak nådde sitt resultatsak "*under betydelig tvil*", jf. kjennelsen på side 12.

Denne avgjørelsen er illustrerende for den avveiningen som skal foretas etter § 125 tredje ledd. Vi fremhever sterkt at Høyesterett har slått fast at hvor det journalistiske arbeid er av samfunnsmessig betydning, så er kildevernet tilnærmet absolutt. Dette graderte vern etter norske rett er muligens et sterkere vern enn det som kan utledes direkte av EMK artikkel 10. Vernet etter EMK er som kjent et minimumsvern. Det heter som nevnt i Høyesteretts avgjørelsens avsnitt 46:

"Unntaket fra kildevernet i § 125 tredje ledd må tolkes i samsvar med praksis fra EMD for å være i harmoni med EMK artikkel 10. Etter Goodwin-saken antar jeg at kildevernet langt på vei er absolutt så lenge de opplysninger kilden har gitt er av samfunnsmessig betydning. Men Goodwin-saken viser også at det må foreligge meget tungtveiende hensyn for å pålegge vitneplikt selv om opplysningene er uten slik betydning."

3.4.2 Runesteinsaken, Rt 2010 side 1381

Denne saken gjaldt spørsmålet om en nettavis måtte oppgi identiteten til en person som i et kommentarfelt hadde uttalt at han hadde funnet en runestein på sin byggetomt, og senere solgt runesteinen på ebay.

Høyesterett gjentok det som gjengitt ovenfor fra avgjørelsen i 2004. Siden det ikke var tale om journalistisk virksomhet, men en privatpersons omtale av seg selv i et kommentarfelt, dreide det seg ikke om den kategori hvor vernet er nær "absolutt". Spørsmålet var i stedet om "meget tungtveiende hensyn" tilsa opphevelse av kildevernet.

Man kunne tenke at en avveining lettere ville lede til forklaringsplikt enn i vår sak. For det første dreide det seg om en alvorlig forbrytelse, og om å gjenfinne det som fremsto som det viktigste fornminne fra nyere tid. Dernest fremsto det som om personens identitet umiddelbart ville lede politi og Riksantikvar direkte til målet. Og det dreide seg ikke om å forhindre undersøkende journalistikk, men om en person som hadde omtalt seg selv. Like fullt la Høyesterett i avsnitt 62 til grunn at:

"Ved vurderingen av om det her skal gjøres unntak fra kildevernet, finner jeg det riktig å legge til grunn den mer langsiktige effekten av å skulle gjøre unntak - den såkalte «chilling effect», som ble fremholdt blant annet i Rt-1992-39 (på side 49) og Goodwinsaken (EMD-1990-17488). I det lange løp er det en risiko for at en mer utstrakt bruk av vitneplikt vil kunne medføre at viktige kilder blir borte. Etter mitt syn tilsier derfor vesentlige samfunnsinteresser at media i størst mulig utstrekning bør kunne bevare anonymitet om sine kilder."

Selv i slike tilfeller skal altså kildevernet beskyttes "i størst mulig utstrekning".

Når dette skal sammenholdes med vår sak, må man legge til at det nå dreier seg om samfunnsmessig viktige undersøkelser og hvor vernet er nær "absolutt".

Det kan da ikke være tvil om utfallet.

3.4.3 Mulig salg av politidokumenter, Rt 2013 side 1290

I saken hadde NRK fått forespørsel om å kjøpe dokumenter med opplysninger fra 22. juli-saken. NRK hadde takket nei, slik at det ikke var mottatt eller publisert noe fra disse dokumentene. Hva dokumentene måtte inneholde var også ukjent.

Som i de øvrige sakene kunne det nokså kurant legges til grunn at grunnvilkårene i § 125 tredje ledd var oppfylt. Det forelå "viktige samfunnsinteresser" som tilsa utlevering, og det måtte antas at opplysningen om kildens identitet kunne bidra til oppklaring.

Deretter foretok Høyesterett den foreskrevne avveiningen. Heller ikke i dette tilfelle forelå det et tilnærmet "absolutt" vern. NRK hadde takket nei til kilden og kunne således vanskelig nå frem med at saken dreide seg om opplysninger som "det var av samfunnsmessig betydning å få gjort kjent", jf. annen setning.

Likevel ble NRK ikke pålagt å utlevere informasjonen. Også i denne avgjørelsen viste Høyesterett til betraktningene om "*chilling effect*", og de negative følgene det vil ha for mediene om kilder skal oppgis til politiet.

I vår sak kommenterer lagmannsretten forholdet til Høyesteretts avgjørelse fra 2013 på side 11 i kjennelsen. Lagmannsretten uttaler at det avgjørende for Høyesterett synes å være en betraktning om at bevisets betydning likevel ikke var stor; om NRK oppga kildens identitet er det ikke sikkert at vedkommende ville ønske å si noe, slik at saken likevel kunne forbli uoppløst.

Vi synes ikke dette er en treffende analyse av Høyesteretts vurdering. Høyesterett foretok en *samlet* vurdering hvor det ble sett hen til betydningen for både yringsfriheten og politiets sak. Betraktningen om at kilden kanskje ikke ville ønske å si noe, var bare et moment blant flere.

Lagmannsrettens betraktning synes å være et illustrerende utslag av at lagmannsretten har vært mest opptatt av den vektskålen som inneholder argumentene *for* opphevelse av kildevernet; hvor viktig er PSTs interesse og hvor viktig er beviset?

Det som var avgjørende for Høyesterett i 2013 var særlig at innholdet i den *andre* vektskålen uansett måtte veie tyngre: de langsiktige og negative effektene for mediene er svært viktige.

En viktig forskjell mellom Høyesteretts avgjørelse i 2013 og vår sak, er at annen setning i § 125 tredje ledd ikke var anvendelig. Det dreide seg ikke om samfunns viktig informasjon – siden NRK hadde takket nei. Det dreide seg derfor ikke om et tilnærmet absolutt vern som i vår sak. Sakene lar seg derfor ikke uten videre sammenligne slik lagmannsretten har gjort.

4. AVSLUTNING

Beslaget må oppheves etter § 125, dersom en avveining etter unntaksregelen i tredje ledd ikke skulle tilsi noe annet.

Lagmannsretten har ikke foretatt noen fullstendig vurdering.

Det må legges til grunn at den samfunnsmessige betydning av undersøkelsene er slik at vernet er tilnærmet "absolutt".

Saken har i tillegg særpreg som styrker vernet ytterligere:

Beslaget er *konkret* lite begrunnet.

PST har valgt å foreta beslag og ransaking *før* publisering, noe som gir inngrepet preg av "prior restraint" og medfører større skadevirkning.

Man befinner seg på et område hvor kildenes sensitivitet er særlig stor, og hvor medarbeidere og kilder i verste fall kan utsettes for fare.

PST bygger på hjemler som kan gi videre adgang til beslag enn *før*, noe som krever sterkere kontroll fra domstolene.

Vi vil nedlegge sammenfallende påstand med Rolfsen.

Vi gjør videre oppmerksom på at vi vil kreve saksomkostninger i anledning partshjelpen, og antar det vil være anledning til å komme tilbake til det dersom saken mot formodning ikke undergis muntlig behandling.

Dette prosesskrift med bilag til lagmannsretten i to eksemplarer, samt ett eksemplar direkte til PST og til advokat Gerdts. Prosesskriftet sendes også elektronisk.

ADVOKATFIRMAET SCHJØDT AS

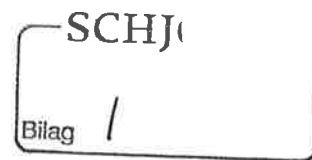

Vidar Strømme
advokat

Vedtekter

Vedtekter for Norsk Redaktørforening

- vedtatt 18. april 1950, seneste endringer 23. april 2009, 2. mai 2011 og 13. mai 2013.

§ 1. Organisasjon

Norsk Redaktørforening er en landsomfattende organisasjon for ansvarlige redaktører og redaksjonelle ledere i frie og uavhengige medier, som gjennom sin tilslutning til Redaktørplakaten anerkjenner redaktørens selvstendige rolle og posisjon.

§ 2. Formål og oppgaver

Norsk Redaktørforenings overordnede mål er å verne om ytringsfriheten og trykkefriheten som rettsstatens og demokratiets grunnpillarer. Massemediene er det åpne samfunns arena for fri informasjon, samfunnskritikk og debatt. Redaktøren bestemmer mediets innhold og garanterer for den redaksjonelle frihet og uavhengighet i forhold til myndigheter, eiere, annonsører og andre.

For å virkeliggjøre dette har Norsk Redaktørforening (NR) som formål å

1. fremme den fulle informasjonsfrihet og ytringsfrihet, og verne offentlighetsprinsippet, prinsippet om frihet fra sensur og anonymitetsretten,
2. utvikle og verne redaktørinstituttet, slik dette er beskrevet i Redaktørplakaten og norsk lov, som et grunnelement for frie og uavhengige massemedier,
3. sikre og utvikle journalistikkens og mediernes mangfold, og redaktørens ansvar for sannhetssøken, relevans, allsidighet og saklighet,
4. forsvare og respektere pressens selvjustis, herunder mediernes og den enkelte redaksjonelle medarbeiders integritet,
5. ivareta medlemmenes interesser i forhold til de vilkår som influerer på redaktørens og mediernes muligheter til å fylle sine oppdrag i samfunnet,
6. ivareta medlemmenes behov for informasjon og kunnskap om viktige endringer i redaktørens oppgaver og rammevilkår, blant annet gjennom kurs og seminarer om faglige temaer,
7. være rådgiver for enkeltmedlemmer i spørsmål som har relevans for deres redaktørgjerning.

§ 3. Definisjon

Med redaktør forstås i disse vedtekter:

Den som i samsvar med Redaktørplakaten treffer avgjørelse om mediets innhold, og den som på dennes vegne utøver et reelt redaktøransvar.

§ 4. Medlemskriterier

Medlemskap innvilges etter skriftlig søknad.

Det forutsettes at mediets eier/utgiver har godkjent Redaktørplakaten og «Veiledende normer for sjefredaktører og andre redaktørens lønns- og arbeidsvilkår» og at så vel søker som eier/utgiver har forpliktet seg på de presseetiske normer (Vær Varsom-plakaten og Tekstreklameplakaten). For øvrig må redaktøren og utgiver/mediet fylle følgende vilkår:

1. Redaktøren må ha et reelt redaktøransvar i pressesedvanlig forstand og dette må være redaktørens hovedbeskjeftigelse.
2. Mediets formål må være fri og uavhengig produksjon og publisering av aktuell informasjon og debatt. Mediet må drives ut fra anerkjennelse av ytringsfriheten og pressefriheten som grunnelement i et demokratisk samfunn, det må rette seg mot og være tilgjengelig for allmennheten og ha en utgivelsesfrekvens og et innhold som avspeiler at mediet har en redaksjonell nyhets- og aktualitetsmessig karakter.

§ 5. Medlemskap

Medlemskap innvilges av NRs styre etter skriftlig søknad. Innvilgelse av medlemskap kan delegeres til sekretariatet etter nærmere retningslinjer.

Søknad fra sjefredaktør/ansvarlig redaktør må være attestert av eierrepresentant, mens søknad fra underordnede redaktør skal være attestert av ansvarlig redaktør.

Dersom et medlem går fra en redaktørstilling og over i en annen som kvalifiserer for medlemskap, kreves skriftlig søknad om fornyet medlemskap.

Medlemskapet opphører fra den dato medlemmet fratrer stillingen som redaktør og vedkommende går over i annet yrke eller stilling som ikke kvalifiserer for medlemskap. Fra denne bestemmelsen gjelder følgende unntak:

1. Medlemmer som ansettes i Norsk Presseforbund, Institutt for Journalistikk, i andre medieforskings- og utdanningsinstitusjoner, i medieorganisasjoner på utgiver-/ arbeidsgiversiden eller i mediekonsern, opprettholder etter søknad sitt medlemskap dersom deres arbeidsoppgaver er i samsvar med NRs formålsbestemmelse, virksomhet og oppgaver.
2. Medlemmer som fratrer sin stilling på grunn av alder eller sykdom, kan etter søknad opprettholde sitt medlemskap. Det samme gjelder medlemmer som går av ved oppnådd aldersgrense/pensjonsalder eller som kort tid før dette går over i annen redaksjonell stilling.
3. Medlemmer som ufrivillig forlater sin redaktørstilling kan etter søknad opprettholde sitt medlemskap. Styret kan forlenge medlemskapet med ett år ad gangen.

NRs styre kan i særlige tilfeller dispensere fra bestemmelsene i §§ 4 og 5 om betingelse for opptak av medlemmer, opprettholdelse eller opphør av medlemskap.

§ 6 Medlemmenes plikter og rettigheter

Medlemmer som er innvilget medlemskap etter punktene 2 og 3 i § 5 kan delta ved NRs møter og arrangementer med tale- og forslagsrett, men har ikke stemmerett ved landsmøter og kan heller ikke velges til verv i NR-styret eller regionstyrene.

Norsk Redaktørforening inngår på vegne av sine medlemmer bindende kollektive avtaler om tillatelser til og vederlag for sekundærbruk av offentliggjort materiale som medlemmene gjennom sitt redaksjonelle arbeid har opphavsrett til, og ved medlemsopptak overlater søkeren Norsk Redaktørforening tilsvarende rett til forvaltning av søkerens rettigheter. Foreningen kan overlate retten til å inngå avtaler etter denne bestemmelsen til sammenslutning av rettighetshaverorganisasjoner med tilsvarende oppgaver på opphavsrettens område.

Det enkelte medlem har rett til løpende informasjon om NRs virksomhet og faglig relevante medienyheter, til å delta i foreningens faglige møter, seminarer og kurs, sentralt og lokalt, rett til pressekort og rett til faglig veiledning og bistand. Medlem har også rett til å søke stipend i ulike ordninger i NR og i pressens fellesordninger (Institutt for Journalistikk), samt på nærmere vilkår rett til støtte ved arbeidsledighet og gravferdsstøtte ved dødsfall. Veiledning og bistand i forbindelse med egne arbeidsvilkår gis i tråd med de retningslinjer styret trekker opp.

§ 7. Landsmøtet

Landsmøtet er NRs øverste organ.

Ordinært landsmøte holdes annethvert år innen utgangen av mai, og innkalles med minst 8 ukers varsel. Forslag som ønskes behandlet på landsmøtet må være styret i hende senest 4 uker før møtet holdes. Dagsorden og nødvendige saksdokumenter skal være medlemmene i hende senest 2 uker før møtet holdes.

Ekstraordinært landsmøte holdes når minst ¼ av medlemmene krever det eller styret bestemmer det. Det innkalles med de samme frister og etter de samme bestemmelser som gjelder for ordinært landsmøte.

Stemmerett ved landsmøtet har alle medlemmer, med unntak for dem som er innvilget medlemskap etter bestemmelsene i § 5, punktene 2 og 3. Landsmøtet holdes for åpne dører. Landsmøtet kan lukkes under behandlingen av enkeltsaker, etter vedtak med 2/3 flertall av landsmøtet selv.

På landsmøtet behandles etter følgende dagsorden:

1. Styrets forslag til dagsorden og forretningsorden for landsmøtet.
2. Styrets beretning for landsmøteperioden.
3. Styrets regnskap for landsmøteperioden.
4. Andre saker som vedtektsendringer, faglig handlingsprogram, spørsmål av prinsipiell og praktisk betydning for ytringsfrihetens funksjon, mediens samfunnsrolle og journalistikkens vesen og vilkår (kfr. vedtektenes §§ 1, 2, 3 og 4).
5. Valg

Landsmøtet kan ikke treffe vedtak i saker som ikke er ført opp på dagsorden med mindre 2/3 av de frammøtte godtar det.

Ved valgene velger landsmøtet:

1. Styre bestående av leder, nestleder og 7 medlemmer, samt 5 varamedlemmer, alle med funksjonstid på 2 år. Styret skal som hovedregel bestå av minst 4 kvinner og minst 4 menn.
2. Valgkomité bestående av leder, to medlemmer og ett varamedlem.
3. Revisor.

§ 8. Styre

Styret

1. iverksetter landsmøtets beslutninger.
2. tar opp saker som naturlig følger av vedtektenes § 2 og utarbeider foreningens faglige handlingsprogram.
3. vedtar foreningens budsjett.
4. oppnevner og nominerer NRs representanter og tillitsvalgte med vararepresentanter til virksomheter som foreningen samarbeider med, eier eller er medeier i, til Norsk Presseforbunds hovedstyre, råd og utvalg og til offentlige og andre organer der det for NR er naturlig å være representert.
5. ansetter generalsekretær, assisterende generalsekretær og legger rammene for sekretariatets bemanning og virksomhet.
6. fastsetter kontingent, herunder eventuelle særlige kontingentsatser for visse grupper.
7. innkaller til landsmøte i samsvar med vedtektene og fremmer forslag til landsmøtets dagsorden og forretningsorden.
8. vedtar foreningens møteprogram og innhold.
9. oppnevner for kortere eller lengre tid de råd og utvalg det finner nødvendig for å fremme NRs formål, samt foretar suppleringsvalg til valgkomiteén og styret for NRs Vederlagsfond.

Styrets møter er som hovedregel åpne. Møtene kan lukkes under behandlingen av saker som berører enkeltmedlemmer eller noens personlige forhold, saker som berører NRs forhandlingsposisjon overfor andre parter, eller andre hensyn av strategisk art, samt under behandlingen av sekretariatets drifts- og statusrapporter. Overføring av lyd og bilde fra møtene må avklares i forkant. Styrets dokumenter er som hovedregel offentlige fra det tidspunkt de er gjort tilgjengelige for NR-styrets medlemmer. Unntak kan gjøres for dokumenter med opplysninger om enkeltmedlemmer eller noens personlige forhold, dokumenter som berører NRs forhandlingsposisjoner overfor andre parter eller andre hensyn av strategisk art, samt sekretariatets drifts- og statusrapporter.

§ 9. Regionale foreninger

1. NRs medlemmer er organisert i geografisk avgrensede regionforeninger, til fremme av foreningens formål i regionen.
2. De regionale foreningene skal være faglige fora for redaktører. Foreningene kan ta standpunkt til og uttale seg om prinsipielle og praktiske spørsmål når det er naturlig for foreningens medlemmer å opptre samlet på redaktørinstituttets eller medienes vegne.
3. Hver forening ledes av et styre på tre til fem medlemmer. Antall styremedlemmer fastsettes av årsmøtet. Der det er grunnlag for det, skal det være en mest mulig lik representasjon av kvinner og menn i styret. Både sjefredaktører og underordnede redaktører bør være representert. Årsmøtet kan bestemme at styrets funksjonstid skal være to år, og kan også beslutte at årsmøtet bare skal innkalles hvert annet år. Styret kan organisere undergrupper og arbeidsgrupper for å ivareta spesielle interesser for grupper av medlemmer.
4. NR-styret skal stimulere til aktivitet og samarbeid mellom de regionale foreningene. NR-styret skal fastsette regionkontingent samtidig med NRkontingenten, forestå innkreving og fordele inntektene til foreningene.
5. Årsmøte i regionforeningen holdes i løpet av perioden desember - februar og innkalles med minst tre ukers varsel. Arbeidsåret følger kalenderåret. Ekstraordinært årsmøte holdes hvis styret finner det nødvendig eller en fjerdedel av medlemmene krever det.
6. Regionforeningenes årsmøter holdes for åpne dører. Årsmøtene kan lukkes under behandlingen av enkeltsaker, etter vedtak med 2/3 flertall av årsmøtet selv.

§ 10. Eksklusjon

Styret kan vedta eksklusjon av medlem som opptrer åpenbart i strid med foreningens formål (vedtektenes § 2 Formål og oppgaver).

Eventuelt vedtak om eksklusjon kan først gjøres etter at vedkommende medlem er gitt en skriftlig advarsel. Advarsel kan ikke vedtas uten at vedkommende har fått rimelig anledning til å kommentere advarselen.

Eksklusjon kan ikke vedtas uten at vedkommende har fått eksklusjonsforslaget og begrunnelse til uttalelse minst tre uker før vedtak. Eksklusjonsvedtak kan ankes til sluttbehandling på neste ordinære landsmøte.

Eksklusjon trer først i kraft etter endelig vedtak.

§ 11. Vedtektsendringer

Endringer i NRs vedtekter kan bare skje på ordinært eller ekstraordinært landsmøte. Vedtak om endringer i vedtektene krever 2/3 flertall.

Forslag om vedtektsendringer skal være mottatt i styret senest 4 uker før landsmøtet holdes og skal være medlemmene i hende senest to uker før landsmøtet åpnes.

PST-sjefen ble ikke varslet om filmbeslaget hos regissør Ulrik Imtiaz Rolfen

medier24.com /nyheter/pst-sjefen-ble-ikke-varslet-om-filmbeslaget-hos-regissor-ulrik-imtiaz-rolfsen/

NTB

Oslo (NTB-Bibiana Piene): Sjefen for Politiets sikkerhetstjeneste (PST) Benedicte Bjørndal ble ikke orientert da en underordnet besluttet å gå til hastebeslag av filmopptak hjemme hos filmskaper Ulrik Imtiaz Rolfen.

Det kom fram da Bjørndal innkalte til pressekonferanse fredag etter at Oslo tingrett ga PST medhold i at beslaget var riktig. Sikkerhetstjenestens øverste sjef ble først orientert dagen etter beslaget, som har ført til en storm av kritikk mot PST, blant annet fra flere presseorganisasjoner og Fritt Ord.

PST-sjefen forsvarer imidlertid beslutningen.

– Jeg stiller meg 100 prosent bak de vurderingene som ble gjort, sier Bjørndal, som også understreker at alle prosedyrer ble fulgt da ransakelsesordren ble gitt. Men hun signaliserer samtidig at hun gjerne skulle vært varslet på forhånd.

– Jeg tror det er klart for alle at om tiden er der, så involverer man sjefen for PST, sier hun.

Hasteelement

Det var etter kontortid 8. juni at beslutningen om å ransake hjemmet til Rolfen og ta beslag i upublisert opptaksmateriale til en dokumentarfilm om Ubaydullah Hussain og det norske ekstremistmiljøet, ble fattet.

I materialet er det også opptak av 18-åringen som er varetektsfengslet, siktet for forsøk på å slutte seg til ekstremistgruppen IS i Syria. 18-åringen ble pågrepet samme dag som PST beslagla filmopptakene.

Razziaen ble gjennomført med klarsignal fra embetsleder Jan Glent i Det nasjonale statsadvokatembetet fordi PST mente det ikke var tid til å vente på en rettslig beslutning om materialet.

– Det er elementer i saken som tilsa at det kunne skje forspillelse av bevis. Derfor hastet det, sier Bjørndal til NTB. Hun ønsker ikke å utdype saken, men understreker at Rolfen selv er utenfor mistanke.

Terrorrekruttering

Ifølge PST-sjefen er det grunn til å tro at opptakene inneholder bevis for forsøk på rekruttering til en terrororganisasjon.

Trass i tingrettens kjennelse har PST ennå ikke hatt mulighet til å gå gjennom materialet. Rolfen og hans advokat Kim Gerdt har anket vedtaket og begjært oppsettende virkning.

Gerdt sier han ikke ble overrasket over fredagens kjennelse.

– For så vidt ikke. Jeg var forberedt på at det kunne gå begge veier, sier han til NTB og legger til at de håper å få medhold etter hvert.

SCHJØDT

Bilag

2

Terror vs. kildevern

PST-beslaget har for alvor satt prinsippet om journalisters rett til kildevern på dagsordenen. Bjørndal erkjenner at saken har store dilemmaer, men ville fredag ikke svare på om hun ville tatt samme beslutning dersom saken gjaldt ransaking av en større redaksjon.

– Jeg ønsker ikke å spekulere i det som er en hypotetisk situasjon, sier hun. PST-sjefen mener også at i denne saken slo ikke kildevernet inn fordi politiet allerede hadde kjennskap til kilden.

På spørsmål fra NTB om terrorfaren innebærer at man må gi hevdvunne prinsipper som kildevern på båten, sier Bjørndal:

– Lovgiver har åpnet for at politiet ved visse situasjoner kan gjøre slike beslag, ved vektige samfunnsinteresser. Men det er svært sjelden at PST finner dette nødvendig.

(©NTB)

LES MER (tags): PST, Ulrik Imtiaz Rolfsen

June 2014

This Factsheet does not bind the Court and is not exhaustive

Protection of journalistic sources

Article 10 (freedom of expression) of the European Convention on Human Rights

The European Court of Human Rights has repeatedly emphasised that Article 10 of the European Convention on Human Rights safeguards not only the substance and contents of information and ideas, but also the means of transmitting it. The press has been accorded the broadest scope of protection in the Court's case law, including with regard to confidentiality of journalistic sources.

"Protection of journalistic sources is one of the basic conditions for press freedom. ... Without such protection, sources may be deterred from assisting the press in informing the public on matters of public interest. As a result the vital public-watchdog role of the press may be undermined, and the ability of the press to provide accurate and reliable information be adversely affected. ... [A]n order of source disclosure ... cannot be compatible with Article 10 of the Convention unless it is justified by an overriding requirement in the public interest." (*Goodwin v. the United Kingdom*, judgment of 27 March 1996, § 39).

Journalists obliged to disclose journalistic sources / Alleged failure to protect journalistic sources

Goodwin v. the United Kingdom

27 March 1996

This case concerned a disclosure order imposed on a journalist (working for *The Engineer*) requiring him to reveal the identity of his source of information on a company's confidential corporate plan.

There was not, in the European Court of Human Rights' view, a reasonable relationship of proportionality between the legitimate aim pursued by the disclosure order and the means deployed to achieve that aim. Both the order requiring the applicant to reveal his source and the fine imposed upon him for having refused to do so gave rise to a **violation** of his right to freedom of expression under **Article 10** of the European Convention on Human Rights.

Nordisk Film & TV A/S v. Denmark

8 December 2005 (decision on the admissibility)

This case concerned an order to disclose research material obtained by a journalist who, making a documentary on paedophilia in Denmark, went undercover and became involved in a paedophile association.

The Court declared the application **inadmissible** (manifestly ill-founded). It found in particular that the domestic court's order had been a proportionate interference with the journalist's freedom of expression that was justifiable for the prevention of crime, notably with regard to a serious child abuse case.

Voskuil v. the Netherlands

22 November 2007

The applicant, a journalist, was denied the right not to disclose his source for two articles he had written for a newspaper concerning a criminal investigation into arms trafficking, and detained for more than two weeks in an attempt to compel him to do so.

The Court, finding in particular that the Dutch Government's interest in knowing the identity of the applicant's source had not been sufficient to override the applicant's interest in concealing it, held that there had been a **violation of Article 10** (freedom of expression) of the Convention.

In this case the Court also found a **violation of Article 5 § 1** (right to liberty and security) of the Convention.

Financial Times Ltd and Others v. the United Kingdom

15 December 2009

This case concerned the complaint by four United Kingdom newspapers and a news agency that they had been ordered to disclose documents to *Interbrew*, a Belgian brewing company, which could lead to the identification of journalistic sources at the origin of a leak to the press about a takeover bid.

The Court held that there had been a **violation of Article 10** (freedom of expression) of the Convention. Emphasising in particular the chilling effect arising whenever journalists were seen to assist in the identification of anonymous sources, it found that the interests in eliminating damage through the future dissemination of confidential information and in obtaining damages for past breaches of confidence were, even if considered cumulatively, insufficient to outweigh the public interest in the protection of journalists' sources.

Sanoma Uitgevers B.V. v. the Netherlands

14 September 2010 (Grand Chamber)

This case concerned photographs, to be used for an article on illegal car racing, which a Dutch magazine publishing company was compelled to hand over to police investigating another crime, despite the journalists' strong objections to being forced to divulge material capable of identifying confidential sources.

The Court found in particular that the interference with the applicant company's freedom of expression had not been "prescribed by law", there having been no procedure with adequate legal safeguards available to the applicant company to enable an independent assessment as to whether the interest of the criminal investigation overrode the public interest in the protection of journalistic sources. There had therefore been a **violation of Article 10** (freedom of expression) of the Convention.

Telegraaf Media Nederland Landelijke Media B.V. and Others v. the Netherlands

22 November 2012

The applicants – a limited liability company incorporated under Netherlands law, publisher of the mass-circulation daily newspaper *De Telegraaf*, and two journalists – complained about the order to surrender documents which could identify journalistic sources and about the use of special powers by the State.

The Court held that there had been a **violation of Articles 8** (right to respect for private life) **and 10** (freedom of expression and information) of the Convention in respect of the two journalists, finding in particular that the relevant law in the Netherlands had not provided appropriate safeguards in respect of the powers of surveillance used against them, with a view to discovering their journalistic sources.

The Court further held that there had been a **violation of Article 10** of the Convention as regards the order for the surrender of documents addressed to the publishing company. It restated in particular the importance of journalistic sources' protection for press freedom in a democratic society and the potentially chilling effect an order of source disclosure could have on the exercise of that freedom and found that the need to identify the secret services official(s) who had supplied the secret documents to the applicants had not justified the order to surrender documents.

Searches of journalists' home or workplace and/or seizure of journalistic material

In both cases below the Court held that the national authorities had to establish that measures other than searches of journalists' home and workplace and seizure of material, such as the interrogation of appropriate officials, would not have been effective in preventing disorder or crime.

Roemen and Schmitt v. Luxembourg

25 February 2003

The applicants in this case were a journalist and his lawyer in the domestic proceedings. The case concerned an unannounced raid and search by the police of the first applicant's home following the publication of an article concerning tax fraud by a government minister. Investigators armed with search warrants carried out extensive investigations. The investigating judge had also ordered a search of the first applicant's lawyer's office. Considering that the Government had not shown that the balance between the interests at stake, namely the protection of sources on the one hand and the prevention and punishment of crime on the other, had been preserved, the Court held that the measures in issue had been disproportionate and had infringed the first applicant's right to freedom of expression. There had therefore been a **violation of Article 10** of the Convention in respect of the first applicant.

The Court further found that the search carried out at the first applicant's lawyer's office had had repercussions on the first applicant's rights under Article 10 of the Convention. Holding that the search of the second applicant's office had been disproportionate to the aim pursued, particularly in view of the rapidity with which it had been carried out, the Court accordingly concluded that there had been a **violation of Article 8** (right to respect for home) of the Convention in respect of the second applicant.

Ernst and Others v. Belgium

15 July 2003

The applicants in this case were four journalists. The case concerned searches of Belgian newspapers' offices and the four journalists' homes by the Serious Crimes Squad in connection with the prosecution of members of the State legal service at the Liège Court of Appeal for breach of confidence following leaks in highly sensitive criminal cases.

The Court held that there had been a **violation of Article 10** (freedom of expression) of the Convention. It found in particular that the reasons given by the domestic courts had not been sufficient to justify searches and seizures on such a large scale.

In this case the Court also found a violation of Article 8 (right to respect for private life) of the Convention and held that there had been no violation of Article 6 § 1 (right to a fair hearing) of the Convention, no violation of Article 14 (prohibition of discrimination), taken together with Article 6 § 1 (access to a court) of the Convention, and no violation of Article 13 (right to an effective remedy) of the Convention.

Tillack v. Belgium

27 November 2007

The applicant, a journalist of the German weekly magazine *Stern*, complained about searches and seizures at his home and his place of work following the publication of articles concerning irregularities in the European institutions and based on information from confidential documents from the European Anti-Fraud Office.

The Court held that there had been a **violation of Article 10** (freedom of expression) of the Convention. It emphasised in particular that a journalist's right not to reveal her or his sources could not be considered a mere privilege to be granted or taken away depending on the lawfulness or unlawfulness of their sources, but was part and parcel of the right to information. It found the reasons given by the Belgian courts to justify the searches insufficient.

Martin and Others v. France

12 April 2012

This case concerned a search of the premises of the *Midi Libre* daily newspaper ordered by an investigating judge to determine in what circumstances and conditions journalists had obtained a copy of a confidential draft report of the Regional Audit Office concerning the management of the Languedoc-Roussillon region.

The Court held that there had been a **violation of Article 10** (freedom of expression) of the Convention. In particular, the Government had not demonstrated that the competing interests – namely the protection of journalists' sources and the prevention and repression of crime – had been properly balanced. The reasons given by the authorities to justify the search could be considered relevant, but not sufficient. The search had accordingly been disproportionate.

Ressiot and Others v. France

28 June 2012

This case concerned investigations carried out at the premises of *L'Equipe* and *Le Point* newspapers and at the homes of journalists accused of breaching the confidentiality of a judicial investigation. The authorities wanted to identify the source of the leaks in an investigation into possible doping in cycle racing.

The Court held that there had been a **violation of Article 10** (freedom of expression) of the Convention. It found in particular that the Government had not shown that a fair balance had been struck between the various interests involved. The measures taken had not been reasonably proportionate to the legitimate aim pursued, having regard to the interest of a democratic society in ensuring and maintaining the freedom of the press.

Saint-Paul Luxembourg S.A. v. Luxembourg

18 April 2013

This case concerned a search and seizure warrant issued by an investigating judge against a newspaper after the latter had published an article which was the subject of a complaint to the judicial authorities by an individual mentioned in the article and his employer.

The Court found a **violation of Article 8** (right to respect for private life) and a **violation of Article 10** (freedom of expression) of the Convention. It held in particular that the search and seizure warrant had not been reasonably proportionate to the aim pursued, namely to verify the identity of the journalist who had written the article, and that it had been insufficiently limited in scope to prevent possible abuse by the investigating officers, for instance in the form of attempts to identify the journalist's sources.

Nagla v. Latvia

16 July 2013

This case concerned the search by the police of a well-known broadcast journalist's home, and their seizure of data storage devices. Her home was searched following a broadcast she had aired in February 2010 informing the public of an information leak from the State Revenue Service database.

The Court held that there had been a **violation of Article 10** (freedom of expression) of the Convention. It emphasised in particular that the right of journalist's not to disclose their sources could not be considered a privilege, dependent on the lawfulness or unlawfulness of their sources, but rather as an intrinsic part of the right to information that should be treated with the utmost caution. In this case the investigating authorities had failed to properly balance the interest of the investigation in securing evidence against the public interest in protecting the journalist's freedom of expression.

Stichting Oostde Blade v. the Netherlands

27 May 2014 (decision on the admissibility)

This case concerned the search of a magazine's premises following a press release it issued announcing that it had received a letter from an organisation claiming responsibility for a series of bomb attacks in Arnhem. The publisher of the magazine complained in particular that the search had amounted to a violation of its right to protect its journalistic sources.

The Court declared the application **inadmissible** (manifestly ill-founded). It concluded that "source protection" was not in issue in this case as the magazine's informant, who was seeking publicity for the attacks under cover of the press, was not entitled to the same protection as ordinarily accorded to "sources". The search, which had been carried out in order to investigate a serious crime and prevent further attacks, had therefore complied with the requirements under Article 10 (freedom of expression) of the Convention, notably of being necessary in a democratic society for the prevention of crime.

Pending application

Ivashchenko v. Russia (application no. 61064/10)

Application communicated to the Russian Government on 5 October 2011

The applicant is a photojournalist. When returning to Russia after a travel to Abkhazia where he had taken several photographs concerning, as he described it, "the life of this unrecognised Republic", his belongings, including a laptop and several electronic storage devices, were subjected to an inspection. The applicant complains in particular that the customs authorities unlawfully and without valid reasons examined the data contained on his laptop and storage devices. He further argues that the actions of the customs authorities violated his right to freedom of expression and, in particular, that no sufficient procedural safeguards were in place to protect him from unjustified interference or to protect journalistic sources.

The Court communicated the application to the Russian Government and put questions to the parties under Articles 8 (right to respect for private life, and correspondence), 10 (freedom of expression) and 13 (right to an effective remedy) of the Convention.

Media Contact:

Tel.: +33 (0)3 90 21 42 08